

לך בנינו את כל היבואים

עשו שש נפשות היו לו והכתוב קורא אותן נפשות ביתו לשון רבים לפי שהיו עובדין לאלהות הרבה יעקב שבעים היו לו והכתוב קורא אותן נפש לפי שהיו עובדים לאל אחד (בראשית רבה)

והנה על ידי קיום הדברים הנזכרים לעיל, להיות גופו נבזה ונמאס בעיניו, רק שמחתו תהיה שמחת הנפש לבדה, הרי זו דרך ישרה וקלה לבא לידי קיום מצות "ואהבת לרעך כמוך" ללכל נפש מישראל, למגדול ועד קטן. כי מאחר שגופו נמאס ומתעב אצלו, והנפש והרוח - מי יודע גדלתו ומעלתו בשרשו ומקורו באלקים חיים. בשגם שפלו מתאימות ואב אחד לכלנה, ולכן נקראו כל ישראל אחים ממש, מצד שרש נפשם בה אחד, רק שהגופים מחלקים. ולכן העושים גופם עקר ונפשם טפלה, אי אפשר להיות אהבה ואחוה אמיתית ביניהם, אלא התלויה בדבר לבדה.

וזהו שאמר הלל הזקן על קיום מצוה זו, "זהו כל התורה כלה, ואידך פרושא הוא" כו. כי יסוד ושרש כל התורה הוא להגביה ולהעלות הנפש על הגוף מעלה מעלה עד עקרא ושרשא דכל עלמין, וגם להמשיך אחד באחד דוקא, ולא כשיש פרוד חס ושלום בנשמות, דקדשא ברך הוא לא שריא באתר פגים. וכמו שנאמר "בברכנו אבינו כלנו כאחד באור פניך", וכמו שנתבאר במקום אחר באריכות. (ע"א, ע"ב)

וכן בחלק של שלם עם חבריו יש בחי' ארור המן ובחי' ברוך מרדכי. יש חברים שמרגיש כי הם קרובים ללבו וכי הם הגונים וראויים בבחי' ברוך מרדכי. ויש שרואה את חבריו בבחי' ארור המן, אם מחמת שהוא בעצמו במצב ירוד ומשום כך נדמה לו על אחרים שאינם בסדר או כאלו שבאמת אינם הגונים. ובפורים הליב' את' לבסומי עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, שזה ענין מצות משלוח מנות איש לרעהו, להרבות הרעות והידידות. וכפי העולה מדברי חז"ל ומש"כ הרמב"ם במצות ואהבת לרעך כמוך, חייב אדם לאהוב כל אחד ואחד מישראל כגופו, שזו מדרגה עליונה ביותר לאהוב כגופו כל אחד ואחד באיזה מצב שהוא. וכמו שפ"י הרה"ק ר"מ מפרימישלן ז"ע בדרך צהות מאה"כ קדש לי כל בכור. הדרך המובחרת להתקדש היא, פטר כל ראשית כל, רחם בבני ישראל, תאהב כל אחד מישראל. באדם ובבהמה לי הוא, אם הוא אדם או בהמה ואת תניח לי, אבל אתה צריך לאהוב כל

ומצות משלוח מנות נראה לבוא לאהבת ישראל. שכתוב (אסתר ב' ה) איש יהודי ובמדרש יחידי כו. דאיתא¹⁵ ואהבת לרעך כמוך (ויקרא י"ט, יח) כלל גדול בתורה. הפירוש כשאדם דבוק בנקודה חיות הפנימיות ושם כל בני ישראל אחד¹⁶. ממילא אהב לרעהו גבו כן. זהו עצמו מה שכתב רש"י רעך הקב"ה ע"ש שחבל אחד בנ"ל. ומרדכי היה כלל כל ישראל. כי על ידי אהבה שנעשה אחד. יכול לגרום זכותו על כל ישראל. ויהודי נקרא יחידי כנ"ל. שדבוק בנקודה חיות ששם מקום האחדות. והן כתיב (אסתר ט, ט) ועמוד על נפשם לשון יחיד. כמו שכתב רש"י¹⁸ על ע' נפש שעובדין לה אחד ע"ש ורכן כתב א"י מוז"ל על פסוק (שמות י"ג ב) ויחזן נגד ההר שהאחדות הבנה לקבלת התורה. וכמו כן אז היה קבלת התורה:

(ע"א ע"ב)

יהודי כגופו. וזו מצות משלוח מנות איש לרעהו. כי ראשית הפגם בימי מרדכי ואסתר היה כמו שאמר המן ישנו עם אחד מפורד ומפורד. היינו שעם זה כמו רק בהיותו אחד, וכינוס צדיקים הנאה להם והנאה לעולם, שבשעה שישראל מאוחדים טמון בהם כח עילאי. אבל הוא מפורד ומפורד, כאשר הוא מפורד הוא נהיה מפורד, כשאדם בפיזור הדעת ומסובך בנפשו הריהו נפרד ומלא טענות וקושיות כרימון על כל חבריו. וכמאמר מרן הס"ק מלכוברין ז"ע, ויכאשר רוצים מן השמים להעניש יהודי של שלם עם חבריו בפורים הוא ע"י משלוח מנות להרבות הריעות והידידות עם כל אחד ואחד.

(ע"א ע"ב)

ממה נובע הפירוד בין בני-אדם? מדוע בני-אדם אינם יכולים לסבול זה את זה?
כיצד קורה שאנשים מרגישים גדולים וטובים יותר מאחרים? וכפי שמוסבר כאן,
הבסיס לכך הוא שאנשים מעריכים את עצמם בהווית גופם, ובהשוואה להווית
גופם של אחרים. כאשר מדברים על גוף ועל הווית הגוף, אין מדובר רק בדברים
שאפשר למששם. יש היקף של של דברים הנגזרים מהגוף - כוח, השפעה,
כבוד - שאינם חומריים, אבל הם דברים שהגוף מתייחס אליהם. וכמו שגוף
כל אדם נפרד מגופו של אדם אחר, כך נפרדים ואף מנוגדים כל הדברים
המתייחסים אל הגוף: מקנאים בגללם, רבים בגללם, ושונאים בגלל מציאותם
או בגלל חסרון מציאותם. כל אלה הם המכשולים המונעים מאיש לאהוב את
רעהו, משום שהם גורמים לאדם להעמיד את עצמו תמיד כנגד האדם האחר.
כדי לעבור את המכשולים הללו, צריך האדם לדבר ראשון למחוק אותם מתוך
התמונה שבה הוא רואה את עצמו ואת האחר. (ותחילה בעצמו, שהרי כמו שהיו
אומרים אצל חסידים, אי-אפשר להתחיל בביטול היש אצל האחר). שינוי מעין
זה, באופן שבו רואים דברים, מצוי בכל תחומי החיים. בשלב מסויים מחליטים
שלא להביא בחשבון נקודה מסויימת, לא נשום שאינה קיימת אלא משום
שבהקשר הזה היא אינה רלוונטית יותר. כאשר ילדים בונים את היחס שלהם
כלפי ילדים אחרים הם כביכול בוחרים מתוך מכלול המרכיבים של הווית האדם
מרכיבים מסויימים שאותם הם לוקחים בחשבון. ובדרך כלל, כאשר אנשים
גדלים מפסיקים אותם מרכיבים להיות חשובים. מה שהיה בינור גורם חשוב,
שיצר את סדרי הגודל, מפסיק בשלב מסויים להיות גורם משמעותי בחשבון שבו
הוא מתייחס אל האחר. בהערכת מכלול הוויתו של אדם, נפשו וגופו וקנייניו,
יש תמיד דברים מסויימים שאינם נלקחים בחשבון. לא משום שאינם קיימים,
אלא משום שמייחסים להם דרגה נמוכה יותר בסולם העדיפויות. יש בזה
הבדלים של תרבויות, גיל, מין, ואישיות. יש אנשים שלגביהם צורח האף היא
הגדלה החשוב ביותר בהוויתו של אדם אחר ובשיקולים לקשירת קשרים איתו,
ויש אנשים שלגביהם דבר זה אינו משנה כלל.
אם להמשיך את קו המחשבה, אפשר למחוק מהחשבון לא רק את האף של
פלוני, אפשר למחוק את מושגי הגוף כולם. ובאותה שעה שניתן יהיה להתייחס
לאנשים בגידי הנשמה לבד, תהפכנה כל נקודות התבול, הקנאה וההשנאה,
לחסידי-חשיבות, שתמחקנה ותעלמנה לחלוטין. לא מפני שאנשים באמת שווים
בכל, אלא מפני שגם אם אינם שווים - אין זה משנה כלל. זו אינה כפירה
בעובדה אובייקטיבית, למשל שפלוגי הוא עשיר ופלוני הוא עני, אלא שאלה של
התייחסות: כמה חשיבות נותנים לדברים אלה בבניין היחסים שבין אדם לאדם.
ככל שהערכים עליהם מושתתים היחסים בין בני-אדם קשורים יותר במושגי
הגוף ובקנייני הגוף, החברה היא פחות שוויונית.

(אדם # 66 "גל"ר חר"ר ז"ל)

אמנם כל האומר ששקר בדה המן הרשע באמרו "ישנו עם אחד מפורד ומפורד" 1
אינו אלא טועה. באמת מפורד ומפורד הוא העם האחד, אבל בכל זה עם אחד הוא.
ושמא תאמר איך יתכן שיהיו שני הפכים בנושא אחד, עם אחד מצד אחד ומפורד
ומפורד מצד השני. אל תתמה על התפץ. ישנם פלאים בעולם. והעם הזה שכל
עמדתו בעולם מרופדת היא בפלאי פלאות, הוא מראה בהוויתו גם כן את הפלא
הזה, ובמהותו העצמית הרי הוא עם אחד, למרות מה שהוא מפורד ומפורד.